

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті аналізується здоров'язбережувальна діяльність майбутніх вихователів дошкільного навчального закладу у процесі професійної підготовки.

Розглядаються основні положення концепції формування готовності до здоров'язбережувальної діяльності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів під час навчання у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: здоров'язбережувальна діяльність, вихователь дошкільного навчального закладу, студент, навчальний процес.

Постановка проблеми. Сьогодні перед вищими навчальними закладами стоїть важливе завдання – створення умов для збереження здоров'я студентів під час навчання. Саме тому використання особистісно орієнтованої моделі навчання дозволяє майбутньому спеціалісту отримати якісну освіту і передбачає глибоке оволодіння знаннями та навичками самооздоровлення. Формування готовності до здоров'язбереження студентів стало актуальним завданням, яке стоїть перед педагогами вищої школи.

На жаль питанням особистого здоров'я майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу не приділяється належна увага ні в нормативних документах, ні в наукових дослідженнях, ні в системі його професійної підготовки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор.

Проблема здоров'я студентської молоді є комплексною пов'язана зі способом їхнього життя (Ш. Амонашвілі, В. Безрукова, В. Зайцев, В. Казначеев, Я. Лещенко, Л. Овчаренко, Г. Шаталова та ін.) та залежить від рівня культури здоров'я студентів ВНЗ (В. Бабич, М. Гончаренко, Ю. Драгнев, Г. Кривошеєва, С. Лебедченко, Л. Татарнікова та ін.).

Питання становлення теорії і практики здоров'язбереження студентів представлені у наукових працях російських та українських дослідників: О. Гладошук, Я. Гричака, Д. Давиденко, В. Калініна, А. Косолапова, А. Ломова, Н. Панчук, Т. Трефілової, А. Туренкова та ін.

Констатуючи про значну кількість досліджень в галузі здоров'я, необхідно зазначити, що у системі вищої школи не в повній мірі приділяється увага формуванню у студентів теоретичних основ та практичних навичок здоров'язбереження під час навчання (О. Гладошук, Г. Кривошеєва, А. Міненко, Т. Поздєєва, С. Савченко). Тож проблема формування здоров'язбереження у молоді, і особливо у студентів під час навчання у ВНЗ, до цього часу ще не дістала теоретичного і практичного вивчення.

Мета даної статті полягає в тому, щоб розкрити особливості здоров'язбережувальної діяльності майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу у процесі професійного становлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. До пріоритетних напрямів роботи з питань створення сприятливих умов збереження та зміцнення здоров'я відноситься розробка і впровадження в навчально-виховний процес здоров'язбережувальних технологій, які необхідно розглядати як якісну характеристику освітньої технології, її безпеки для здоров'я так і сукупність принципів, прийомів, методів педагогічної роботи, які доповнюють традиційні технології навчання і виховання, наділяють їх ознакою здоров'язбереження [8].

Однак міри, що приймаються в даний час, є недостатніми. Серед підлітків і молоді продовжує збільшуватися число осіб, які страждають різними формами аддиктивної поведінки (віртуальна залежність, гемблінг, бьюті-залежність, гаджет-аддикція та ін.), причинами виникнення якого все частіше стають порушення соціального і духовно-етичного здоров'я особистості (Р. Бикмухамедов, Я. Гилинський, А. Гоголева, А. Котляров, Б. Левін, Н. Сирота, Л. Шипиціна), а наслідок – відхилення у фізичному і психічному здоров'ї. Освітні установи, що займаються здоров'язбережувальною діяльністю, як правило, основний акцент роблять на фізичну підготовку молоді (додаткові заняття фізичною культурою, фізпаузи під час занять і так далі), а також розвиток їх когнітивної сфери в області здоров'язбереження, найчастіше, використовують для цього основні методи інформування і залякування. При цьому молоді люди є лише пасивними учасниками даного процесу, що також позначається на його результаті.

Аналіз стандартів вищої професійної освіти показує, що однією із значущих загальнокультурних компетенцій випускника вузу є його готовність до здоров'язбережувальної діяльності, як по відношенню до себе самого, так і по відношенню до оточуючих [3].

Внаслідок цього, виникає необхідність розробки концепції такого процесу професійної підготовки майбутнього вихователя ДНЗ, яка могла б заберегти здоров'я майбутніх фахівців, і зформуванню у них готовності до здоров'язбережувальної діяльності в рамках своєї спеціальності.

Згідно з визначеннями, представленими у словниках, концепція – це основна ідея чого-небудь; система поглядів, що відображає певну точку зору; сукупність принципів, що визначають способи вирішення завдань у межах того чи іншого виду діяльності [6, с.126].

Концепція формування готовності студентів до здоров'язбережувальної діяльності, на наш погляд, повинна чітко відображати зміст основних понять даного процесу ("здоров'язбережувальна діяльність", "готовність", "готовність до здоров'язбережувальної діяльності").

Спіряться на здоровотворчу парадигму, концепцію здорового способу життя, систему здоров'язбережувальної педагогіки, дослідження про середовище як чинник формування, розвитку і самореалізації особистості, закономірності і принципи професійного становлення майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу, теорію формування професіоналізму у студентів вузу, теорію і методику професійно-педагогічної освіти, теорію готовності до професійної діяльності. Під здоров'язбережувальною діяльністю, за М. Смірновим, розуміється свідомо активність особистості, направлена на збереження і поліпшення як свого здоров'я, так і здоров'я тих, хто нас оточує [7].

Готовність до здоров'язбережувальної діяльності є інтеграційна характеристика особистості, заснована на визнанні здоров'я однієї з базових цінностей людини, включає систему мотивів здоров'язбережувальної діяльності, якості знань і умінь, які дозволяють їй налаштуватися, мобілізуватися на цю діяльність, тобто бути компетентним у сфері здоров'язбереження.

У структурі готовності одні дослідники виділяють мотиваційний, змістовний (когнітивний) і операційно-діяльний (практичний) компоненти (А. Боровков, І. Глинянова, А. Ковальов, К. Романова та ін.), а інші – мотиваційний, орієнтаційний, операційний, вольовий, оціночний компоненти (К. Дурай-Новакова, Л. Кандибовіч та ін.).

Необхідно відзначити, що освітній процес у ВНЗ завдяки своїм особливостям (безперервності, системності, послідовності, практико-орієнтованості) володіє великим потенціалом для формування у студентів готовності до здоров'язбережувальної діяльності. Крім того, юнацький вік, на який в основному припадає період професійного навчання у вузі, на думку ряду вчених (К. Альбуханова-Славська, В. Бароненко, Б. Вульф, А. Харькіна та ін.), є найбільш сензитивним для розвитку професійно значущих якостей, що визначають успішність даного виду діяльності у майбутніх фахівців.

Основні положення концепції формування готовності до здоров'язбережувальної діяльності зводяться до наступних:

1. У процесі формування готовності до здоров'язбережувальної діяльності необхідно використання наступних педагогічних принципів: наступності, послідовності, систематичності [2], комплексності, залучення всіх суб'єктів у процес формування готовності до здоров'язбережувальної діяльності (студенти, викладачі, керівники практики від установи та ін.)

2. Формування готовності до здоров'язбережувальної діяльності у студентів вузу має здійснюватися в процесі їх повного залучення в даний вид діяльності протягом усього періоду професійної підготовки.

3. Даний процес повинен відбуватися при наявності здоров'язбережувального середовища у вузі, що включає екологічний, інформаційний та соціально-психологічний компоненти [1; 5].

Застосування системно-послідовної технології формування готовності до здоров'язбережувальної діяльності у майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу, яка послідовно реалізується протягом кожного навчального року, коли студенти спільно з викладачами, кураторами проходять всі її щаблі (підготовчу, що включає діагностику, самодіагностику, прогнозування, ціле покладання, планування, розвиток інтересу до здоров'язбережувальної діяльності; основну, яка передбачає мотивування студента до здоров'язбережувальної діяльності, актуалізацію емоційно-ціннісного ставлення студента до неї, формування системи необхідних знань і умінь, збагачення досвіду здоров'язбережувальної діяльності; заключну, пов'язану з проведенням оцінки і самооцінки результатів етапу, аналіз і самоаналіз діяльності, а також планування подальших дій), розвиваючись, таким чином, по спіралі. Системно-наслідкова технологія включає в себе п'ять основних етапів, кожен з яких відповідає певному курсу навчання студента у вузі [4].

4. Основний акцент при виборі методів формування готовності до здоров'язбережувальної діяльності повинен бути зроблений на активні методи навчання (ділові та навчальні ігри, дискусії, кейс-метод, проблемне навчання, мозковий штурм, фокус-група), а також на практику.

Залучення студентів до процесу здоров'язбережувальної діяльності в якості активних учасників протягом тривалого проміжку часу, дозволяє не тільки розвинути ціннісне ставлення до здоров'я, а й сформувати систему знань, необхідні вміння та навички, позитивне ставлення до цієї діяльності, надати їй емоційну забарвленість.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, на даний час створена ґрунтовна методологічна база для розробки концепції формування готовності до здоров'язбережувальної діяльності у студентів вузів; у науковій літературі представлені її окремі аспекти, проте недостатньо розроблені та обґрунтовані теоретичні положення, а також її методичне обґрунтування.

Перспективи подальших досліджень полягають у обґрунтуванні педагогічних умов збереження здоров'я майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів під час навчання у вищому навчальному закладі.

Використані джерела

1. Артюхина А. И. Образовательная среда высшего учебного заведения как педагогический феномен : монография / А. И. Артюхина. – Волгоград: изд-во ВолГМУ, 2006. – 237 с.
2. Байлук В. В. Человечествознание : в 5 кн. – Книга пятая : Принципы и методы воспитания и самовоспитания студентов : монография / В. В. Байлук ; ГОУ ВПО "Урал. гос. пед. унт". – Екатеринбург, 2007. – Ч.1. – 246 с.
3. Галузевий стандарт вищої освіти. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальністю 6.010101 Дошкільне виховання (ГСВОУ–03) – [Чинний від 2003-22-08]. – К., 2006. – 258 с.
4. Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми "Здорова нація" на 2009-2013 роки // Офіційний вісник України. – 2008. – № 37.
5. Божко С.А., Плига Л.В., Яковенко П.Д., Ярещенко Л.В. Упровадження здоров'язберігаючих технологій в навчально-виховний процес // Валеологія: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку / Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, квітень 2008 р.: У 3-х т. / За ред. проф. М.С.Гончаренко. – Харків: 2008. – Т.1. – 225 с.
6. Дошкільна освіта: словник – довідник: понад 1000 термінів, понять та назв / упор. К. Л. Крутій, О. О. Фунтікова – Запоріжжя: ТОВ "ЛПІС" ЛТД. 2010. – 324 с.
7. Смирнов, Н. К. Здоровьесберегающие образовательные технологии в работе учителя и школы [текст] / Н. К. Смирнов. – М.: АРКТИ, 2003. – 272 с.
8. Митяева А.М. Здоровьесберегающие педагогические технологии: учебное пособие для студентов высших учебных заведений / А.М. Митяева. – М.: Издательский центр "Академия", 2008. – 192 с.

Koshel' A.

HEALTH-SAVING ACTIVITY OF FUTURE KINDERGARTEN TEACHER IN THE PROCESS OF TRAINING

This article analyzes the health-saving activity of future kindergarten teacher in the process of training.

The main positions of concept readiness of health-saving activity of future kindergarten teacher while studying at university have been presented.

Key words: *Health-saving activity, kindergarten teacher, student, educational process.*

Стаття надійшла до редакції 12.05.13